

ALL OUR WOMEN ARE 'CHASHUVOT'

(AND MY WIFE TOLD ME SO!)

אלון שבות - ניסן תשע"ו: לע"נ הרב מרדכי פכלר ז"ל

1. ואפילו עניי שבישראל לא יאכל עד שיסב
משנה מסכת פסחים פרק י משנה א
2. וַיֵּשֶׁב אֱלֹקִים אֶת-הָעָם [דָּרָךְ הַמֶּדְבָּר יַם-סוּף] (שמות י"ח) - מכאן אמרו רבותינו אפ"ל עניי שבישראל לא יאכל עד שיסב שכך עשה להם הקדוש ברוך הוא שנאמר וַיֵּסֶב אֱלֹקִים שמות רבה (וילנא) פרשת בשלח פרשה כ
3. כל מי שצריך הסיבה, אם אכל או שתה בלא הסיבה לא יצא וצריך לחזור לאכול ולשתות בהסיבה שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תעב
4. ואמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בארבעה כוסות הללו שאף הן היו באותו הנס פסחים קח.
5. אשה [אצל בעלה]¹ לא בעיא הסיבה, ואם אשה חשובה היא - צריכה הסיבה פסחים קח.
6. אשה אינה צריכה הסיבה. מפני אימת בעלה וכפופה לו. ומפרש בשאלתות דרב אחאי לאו דרכייהו דנשי למיזגא רשב"ם שם
7. אשה אינה צריכה. מפני שהיא כפופה לבעלה ואין לה נכון להראות לפניו שררה וחירות. ואם חשובה היא נדונה ... צריכה הסיבה ספר אור זרוע חלק ב - הלכות פסחים סימן רנו
8. אשה אינה צריכה הסיבה מאי טעמא? לאו דירכא דנשי למזגא שאילתות דרב אחאי פרשת צו שאילתא עז
9. אשה אינה צריכה הסיבה שאין דרכן של נשים להסב, ואם אשה חשובה היא, צריכה הסיבה סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר פסח
10. ד אשה חשובה לריכה הסיבה. שם בגמרא ולפירוש השאלתות ניחא דאשה חשובה אורחא למיזגא. אבל לפירוש רשב"ם קשיא דאף אשה חשובה נריך שתהיה עליה אימת בעלה. ועוד דאימת בעלה ודאי אינו כ"כ כאימת האב על הבן ואף על פי כן חייב להסב. הלכך נראה עיקר כפירוש השאלתות ומה שנמצא בגמרא שלנו אשה אכל בעלה לא בעיא הסיבה טעות סופר הוא. והתלמידים הגיבו ככה על פי פירוש רשב"ם. והעיקר דאפילו אלמנה וגרושה לא בעיא הסיבה כפירוש השאלתות אם לא בנשים חשובות ב"ח אורח חיים סימן תעב ס' ק"ז

1. See Dikdukei Sofrim Pesachim p.164 note 1

11. אשה אינה צריכה הסיבה, ואם אשה חשובה היא צריכה הסיבה

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה ח

12. כתב ר"י מנוח אשה חשובה כלומר שאין לה צעל וביא גזרת הבית, א"י שהיא חשובה צפרי ידיה בת גדולי הדור אשת חיל יראת ה', א"י אשה חשובה שיש לה עצדים ושפחות שאינה לריכה להתעסק בחיקון המאכל וענייני הבית

כסף משנה שם

13. אשה אינה צריכה הסיבה אלא א"כ היא חשובה. הגה: וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מרדכי ריש פ' ע"פ ורבינו ירוחם) אך לא נהגו להסב כי סמכו על דברי ראב"י דכתב דזמן הזה אין להסב

שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תעב סעיף ד

14. (ב) אמנם לא ראיתי זמן הזה נשים מסיבות ואפשר שנהגו להקל על פי דברי ראב"י דכתב דזמן הזה לא צעיא הסיבה

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן תעב

15. (כו) אלא א"כ היא חשובה. ואשה חשובה כתב ר"י מנוח מיהו לטעמים הנז' יקשה מ"ש כאן מור"ם ז"ל בהגה בשם המרדכי ורי"ו דכל הנשים שלנו מיקרי חשובות. וכי כולם צנות גדולי הדור? או שיש להם עצדים ושפחות! אמנם הרוקח צ"ל רפ"ג כתב ואם אשה חשובה שאין הצעל מקפיד עליה לריכה הסיבה עכ"ל ... ולפ"ז יבאו דברי מור"ם ז"ל על נכון, דכיון דהחשיבות הוא תלוי בקפידת הצעל ועתה אין דרך הצעל להקפיד, ע"ז כל הנשים שלנו מיקרי חשובות

כף החיים שם ס' כו

16. (כח) אך לא נהגו להיסב וכי' הלבוש. ... אמנם הכנה"ג ... כתב דהמנהג בין הספרדים להיסב כמ"ש המדרכי ורי"ו בשם התו' יעו"ש. וע"כ נראה דגם צ"ק האשכנזים שנהגו הנשים שלא להיסב המחמירה להיסב תע"ב כיון שאינו אלא דינהגו להקל' כמ"ש באות הקודם ולכן כיון שהם חשובות כנז' טוב ללאת אליבא דכ"ע

כף החיים שם ס' כו

17. אשה חשובה צריכה הסיבה, וכתב רבינו ירוחם כל נשים שלנו חשובות הן וצריכה הסיבה וכ"כ המרדכי וכן המנהג בין הספרדים

ר' חיים בנבנשתי, רב של איזמיר (מאה ה-17) בפירושו להגדה, פסח מעובין' (לייקוד תשנ"ז עמ' קטז)

18. מנהג בין הספרדים שהנשים מסיבות מפני שאין דרך להקפיד

חזון עבדיה ח"ב עמ' קכ²

19. אשתו של החת"ס בתו של הגרע"א ז"ע היתה נוהגת להסיב בפני בעלה והוא היה מדקדק שיהיה מוכן לה ספסל מיוחד ראוי להסיבה

פסקי תשובות סימן תעב הע' 8

20. ועכשיו אין דרך נשים בהטייה כלל ואין נשים שלנו עושות הסיבות. ורבינו הרמ"א בסעיף ד' כתב דנשים שלנו מקרי חשובות וצריכות הסיבה רק שסומכות על ראב"ה דבזמן הזה אין להסב עכ"ל וזהו מהמרדכי. ולענ"ד קשה לומר כן דא"כ למה האנשים לא סמכו על ראב"ה ועוד דהוא דיעה יחידאי. אלא נראה שסמכו על השאילתות והריף לפי גירסת, וחשובה לא שכיח. ואפילו אם היא חשובה אינה מחזקת עצמה כן!

ערוך השולחן אורח חיים סימן תעב³

2. The same halacha is also brought in the name of R' Mordecai Eliyahu

3. see Hirhurim - <http://www.torahmusings.com/2011/04/women-and-reclining/> for a proposed lomdus as to why many Ashkenazi women do not lean